

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_10_LIDOVA_SLOVESNOST_SOUSEDNICH_ZEMI		
Název materiálu:	Lidová slovesnost sousedních zemí		
Předmět:	Zeměpis - Globální výchova	Ročník:	9.
Časová dotace:	45 min	Datum ověření:	8. 11. 2012
Jméno autora:	Mgr. Božena Přikrylová		
Klíčová slova:	Pověst, pohádka, sdílení, dramatizace		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Vybaví si pohádky a pověsti sousedních států Evropy (Německo, Polsko, Slovensko, Česko). Převypráví přečtený text ostatním. Uvede autory jejich knižního zpracování.		
Rozvíjené klíčové kompetence:	Žák čte s porozuměním. Interpretuje text, zdramatizuje ho ve skupině. Odhaduje z dramatizace jiných skupin zemi a autora.		
Anotace, metodický list:	PL slouží k tematickému celku Evropa a svět nás zajímá – učivo lidová slovesnost národů Evropy.		
Použité zdroje:	NĚMCOVÁ, Božena. <i>Slovenské pohádky a pověsti. Díl 2.</i> 1. vydání. Praha: Československý spisovatel, 1953., str. 128-130 GRIMM, Jacob a Wilhelm GRIMM. <i>Německé pohádky, Die Märchen.</i> Praha: Garamond, 2006. ISBN 80-86379-57-4. Dostupné z: http://www.pohadky.org/index.php?co=autori Krakow: Hrad Wawel, Dračí jeskyně. <i>Http://krakow.cz: Průvodce po nejhezčím městě Polska</i> [online]. 2012 [cit. 2012-11-6]. Dostupné z: http://krakow.cz/wawel		

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Popis hodiny

Evokace: 5 minut

Učitel položí otázky k snosu informací žáky: „Víte, co znamená slovní spojení „lidová slovesnost“? Znáte nějakou pověst nebo pohádku z jiných evropských zemí? Po diskusi formuluje učitel cíle hodiny.

Uvědomění si významu: 30 minut

Učitel rozdělí třídu do 3 skupin. Každá skupině rozdá jednu pohádku nebo pověst. (Různý rozsah umožňuje rozdělit žáky podle čtenářských dovedností.) Podá instrukce:

1. *Přečtete si každý ve skupině pohádku (pověst) – po částech. Po přečtení si společně řekněte její obsah. Nesdělujte jiným skupinám.*
2. *Zahrajte pohádku (pověst). Nebo ji společně převyprávějte. Nesmíte ale sdělit ostatním její název, ani autora, ani zemi, odkud pochází.*

a) Čtení: 10 minut

b) Příprava dramatizace: 10 minut

c) Předvedení scének: 10 minut

Po scénce hádají ostatní název, autora a zemi, odkud pohádka (pověst) je.

Reflexe: 10 minut

a) Zápis.

b) Hodnocení, diskuse.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Lidová slovesnost sousedních zemí

Popis hodiny:

Evokace: 5 minut

Učitel položí otázky k snosu informací žáky: „Víte, co znamená slovní spojení „lidová slovesnost“? Znáte nějakou pověst nebo pohádku z jiných evropských zemí? Po diskusi formuluje učitel cíle hodiny.

Uvědomění si významu: 30 minut

Učitel rozdělí třídu do 3 skupin. Každá skupině rozdá jednu pohádku nebo pověst. (Různý rozsah umožňuje rozdělit žáky podle čtenářských dovedností.) Podá instrukce:

1. *Přečtěte si každý ve skupině pohádku (pověst) – po částech. Po přečtení si společně řekněte její obsah. Nesděluje jiným skupinám.*
2. *Zahrajte pohádku (pověst). Nebo ji společně převyprávějte. Nesmíte ale sdělit ostatním její název, ani autora, ani zemi, odkud pochází.*

a) Čtení: 10 minut

b) Příprava dramatizace: 10 minut

c) Předvedení scének: 10 minut

Po scénce hádají ostatní název, autora a zemi, odkud pohádka (pověst) je.

Reflexe: 10 minut

a) Zápis.

b) Hodnocení, diskuse.

Zápis:

Božena Němcová: Slovenské pohádky a pověsti- O jednom starém psu a vlku

Bratři Grimmové: Německé pohádky – Tři přadleny

Polsko: Wawel – Dračí jeskyně

Texty:

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Božena Němcová

O JEDNOM STARÉM PSU A VLKU

Bača jeden měl starého psa, kterého volal Bodrika. Byl velmi stár, neměl už ani jediný zub, kulhal a po těle měl plno jizev od vlčích zubů. — Bylť vždy věrný bačův přítel a neohrožený obhájce stáda. Ale cože, když byl stár! „S starým psom na smetisko,“ řekl jednoho dne bača, „načože chovať starú psinu, veď muože mladý ouce hlídať.“

— Vyhnali starého Bodrika na smetisko a nedali mu ani žráti; mladého nachovali a pustili ven, aby hlídal. Bylo to velice líto starému Bodriku, že ho bača vyhnal; lehl na smetisko a plakal. Přišla noc; mladý pes zalezl do budy a usnul. Starý pes, zvyklý čujno spáti, spal i na smetisku jen tak na půl očka. Tu najednou ucítil vlka; vstal, chtě rychle přeskočiti plot, ale nohy sklesly mu slabostí, poněvadž byl lačen. — I smutně zase lehl a pomyslíl si: „Keď ma gazda nĕnachoval a preč vyhnal, nuž nach si vlk oucu vezme.“ — Zůstal ležet a také ani nezaštekáľ; mladý pes pevně spal, vlka necítil a vlk pěkně v tichosti ovci z košiaru si odnesl.

— Ráno když gazda ovce dojití přišel, viděl, že jedna chybí a že ji vlk odnesl. Teprv poznal, jak špatně mladý pes hlídal, litoval, že starému ublížil. „Eh veru, keby starý Bodrik bol striehol, nebol by vlk oucu odniesol,“ pravil, a přivolaje starého psa k sobě, pohladil ho a dobře nachoval. — Bodrik se mu okolo nohou uvíjel a všecek byl uradován. Večer neležel na smetisku, ani v budě, ale obcházel okolo košiaru, jako by věděl, že vlk, kde jednou ovci sežral, rád se válí.

Vskutku vlk přišel, namlsán; ale tenkrátě musel utřítí hubu. — „Čože tu chceš?“ vyjel naň Bodrik, když se ku košiaru blížil. „Nuž, čo chcem, oucu chcem,“ odpověděl vlk. — „Choj, oplan, ja ti oucu nedám,“ řekl mu Bodrik. „No, len mi jednu daj, muožeme ju mať do spolku.“ „Ja žiadnych spolku s tebou nechcem mať; včera mňa gazda nĕnachoval, bol som lačný a slabý, nuž som ti oucu dal, ale dnes mňa gazda dobre nachoval, som mocný dost a oucu ti nedám.“ „Keď mně oucu nedáš, puojďeme spolu na potýčku!“ „No, keď ti ďaka, puojďeme, len čakaj, kým si odbavím postriežku, potom príděm do hory a budeme sa potýkať,“ řekl starý pes.

— Vlk, když viděl, že ovci nedostane, odešel, ale umínil si na psu se pomstítí; — i pozval si medvěda a lišku, aby mu pomáhali. Pes znaje vlčí obyčeje, nešel sám do lesa, ale vzal si na pomoc kusou svini a starého kocoura — kamarády domácího dvora. — Když medvěd a liška kulhavého psa, starého kocoura a kusou svini přicházeti viděli, velmi se ulekli. — „Ľa bračekouci,“ zvolal medvěd, „ako ten pervý skalky sbiera, ktorými nás ubije.“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

— Pes kulhal, medvěd myslel, že sbírá kameny. „Ůa, ten druhý,“ zvolala liška, „seká šablou okolo bokou!“ — Metal kocour ocasem a liška měla za to, že šavlí se ohání. — Jak ale uslyšeli kusou svini rochat, tu se ulekli; medvěd na strom vylezl a liška do tmí skočila. Když zvířátka domácí do lesa vešly, kocour ustavičně vrčel „vrnívrnívrní“. — Liška rozuměla, že říká „v trní, v trní“, i ulekla se, vyskočila z trní ven a do lesa utíkala. — Kusá svině zase začala pod stromem, na nějž medvěd vylezl, rochat „hrhrhr“. Medvěd rozuměl, že říká „hor, hor“ a že nahoru vylézt chce, lekl se, rychle se stromu slezl a pryč utíkal.

— Když viděl vlk kamarády utíkat, dal se také v útěky. Starý Bodrik opanoval bojiště a vesele se svými kamarády domů se vrátil. — Od té doby měl se u bači dobře až do smrti.

NĚMCOVÁ, Božena. *Slovenské pohádky a pověsti. Díl 2.* 1. vydání. Praha: Československý spisovatel, 1953., str. 128-130

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Bratři Grimmové

TŘI PŘADLENY

To vám jednou žila tak líná dívka, které se nechtělo do předení, matka mohla říkat, co chtěla, ale nic s ní nepořídila, až se jednou na dceru tak rozlítla, že ji zbilá; tato pak usedavě plakala a hlasitě naříkala. Tou dobou jela kolem královna, ta nářek uslyšela, nechala zastavit, vešla do domu a zeptala se matky, proč bije dceru tak, že je její nářek slyšet až na cestu. Matka se styděla vyprávět o její lenosti, a tak pravila: „Vždyť ji nemohu odtrhnout od předení, jen by stále předla! A já jsem chudá vdova, kde mám stále ten len brát?“ Tu královna odpověděla: „Mně je předení na světě nejmilejší a nejhezčí písnička je vrčení kolovrátku! Dej mi svoji dceru, vezmu ji na zámek, já mám lnu dost, tam může příst, co srdce ráčí!“ A bylo to! Matce se rázem ulevilo, línou dcerku si odvezla královna.

Když přijeli na zámek, královna dívce ukázala tři komnaty plné krásného lnu. „Nyní mi spřed' tenhle len,“ řekla: „a jestli budeš brzy hotova, pak ti dám za muže svého syna; jsi sice chudá, ale tvoje nepřekonatelná píle je dostatečné věno.“ Z takové řeči posedl dívku strach a úzkost, příst přeci neuměla a tolik lnu, to by jeden spredl možná za tři sta let, kdyby u toho seděl od rána do večera. Tak se dala do pláče, to bylo něco, co uměla dobře, a plakala celé tři dny, aniž by sáhla na práci.

Třetího dne přišla královna, ale neviděla ani nitku. Velmi se podivila, ale dívka se vmlouvala, že se jí stýská za matičkou, což královna pochopila, avšak na odchodu jí pravila: „Zítra ale už s prací začni!“ Dívka opravdu nelenila a začala opět usedavě plakat. Tu za oknem uviděla přicházet při podivné kmotříčky, jedna měla velkou plochou nohu, té druhé sahal dolní ret až na bradu, ta třetí kývala palcem širokým jako lopatka. Kmotříčky zůstaly stát pod oknem a ptaly se jí, copak jí schází. Tak jim vypověděla o svém trápení a ony jí nabídly pomoc: „Když nás pozveš na svatbu a nebudeš se za nás stydět, představíš nás jako své kmotříčky, posadíš ke svému stolu, pak ti všechen ten len hned spředeme.“ „Ze srdce ráda,“ zaradovala se dívka: „pojdte dovnitř a můžete hned začít.“

Kmotříčky si udělaly pohodlí a jaly se příst. Ta první tahala vlákno a točila nohou kolovrátkem, ta druhá vlákno slinila, ta třetí ho natáčela na vřetánku a tloukla palcem o stůl; vždy, když uhodila, na hromadu dopadla špulka plná tenounké příze. Před královnou dívka přadleny ukryla a ukázala jí jen napředenou přízi, královniny pochvaly nebraly konce. Když byla první komnata prázdná, šly do druhé, nakonec do třetí. Brzy bylo vše spředeno. Pak ty tři přadlenky zmizely, ale předtím řekly: „Nezapomeň, co jsi slíbila a přinese ti to hodně štěstí.“

Dívka královně ukázala prázdné komnaty a obrovské hromady příze, ta se zaradovala a hned vystrojila velkou svatbu; ženich se potěšil, že dostane za ženu tak pilnou a rozumnou dívku, velmi se do ní zamiloval! „Mám tři kmotříčky.“ řekla dívka: „Udělalý pro mne hodně dobrého a já na ně nechci ve svém štěstí zapomenout. Dovolte mi, abych je pozvala na svatbu a posadila je ke svému stolu.“ Královna i princ ji odvětili: „Proč bychom ti to nedovolili?“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Když slavnost začala, vešly do sálu ty tři podivuhodné přadlenky v krásných krojích a nevěsta pravila: „Budte vítány, milované kmotřičky.“ „Ach.“ řekl ženich: „Copak to máš za ošklivé kmotřičky?“ Šel k té, co měla plochou nohu, a ptal se: „Od čeho máte takovou nohu?“ „Od kolovrátku vrtění.“ řekla kmotra. Pak šel k té s tím velký dolním rtem: „Od čeho máte tak velký spodní ret?“ „Od příze slinění.“ řekla kmotra. A nakonec šel k té třetí: „Od čeho máte tak velký palec?“ „Od příze navíjení.“ řekla kmotra.

Tu se princ velmi polekal a řekl si, že své ženě už nikdy více nedovolí příst, aby se mu taky takto nezohavila. A bylo po předení!

GRIMM, Jacob a Wilhelm GRIMM. *Německé pohádky, Die Märchen*. Praha: Garamond, 2006. ISBN 80-86379-57-4. Dostupné z: <http://www.pohadky.org/index.php?co=autori>

DRAČÍ JESKYNĚ

Hrad Wawel

Hrad Wawel stojí, překvapivě, na vrchu Wawel tyčícím se nad řekou Visla. Hrad byl postaven v 10. století a přestavován v 16. století. Wawel je především komplexem hradních budov, katedrály a královské zahrady. Na hrad se dostanete poměrně snadno. Všude ve městě najdete směrovky.

Wawelská katedrála

Katedrála na kopci Wawel vždy sloužila jako korunovační místo polských králů. Jsou zde hrobky členů polských královských rodin, biskupů a svatých. V hlavní lodi je mauzoleum sv. Stanislava, který je patronem Polska. Nenechte si ujít příležitost. Vyšlape schody a podívejte se na největší v Polsku, zvon Zikmund. Prý se tu nesmí fotit, ale většina turistů si s tím hlavu příliš neláme.

Dračí jeskyně

Dračí jeskyně, polsky Smocza Jama, je poutním místem a kuriozitou kopce Wawel.

Váže se k ní legenda o sedmihlavém drakovi, polsky smok wawelsky, který zotročoval celé město. Jednoho dne se našel hrdina, který se rozhodl, že zlého draka přemůže. Král Krak zabil draka Istí. Dal mu k snědku ovčí kožešinu naplněnou sírou. Drak se domníval, že jde o ovci, a tak se do kožešiny s chutí pustil. Poté dostal tak velkou žízeň, že vypil spoustu vody a nakonec pukl. Král Krak pak založil město Krakow.

Dračí jeskyni se sochou draka najdete pod kopcem Wawel co by jednu z turistických zajímavostí Krakova.

Krakow: Hrad Wawel, Dračí jeskyně. [Http://krakow.cz](http://krakow.cz): Průvodce po nejhezčím městě Polska [online]. 2012 [cit. 2012-11-6]. Dostupné z: <http://krakow.cz/wawel>